

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Дәстүрлі қоғам

ЖАРИЯЛАНДЫ
04.12.2023СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/147465/>

Дәстүрлі қоғам, ұрпақтар бойына сақталып келе жатқан мәдени және әлеуметтік нормаларды қамтитын термин, қауымдастықтар қалыптасқан әдет-ғұрыптарды, рәсімдерді және отбасылық құрылымдарды ұстанған өткен дәуірді көрсетеді. Мұндай қоғамдарда адамдар көбінесе ауызша дәстүрлер мен ортақ тәжірибелер арқылы берілетін құндылықтармен бірге ұжымдық дәстүрлерде терең тамырланған жеке тұлғаларды табады. Адамзат қоғамының алғашқы кезеңінен бастау алып, ғасырлар бойы әртүрлі қоғамдарда түрліше көріністе жалғасып келе жатқан дәстүрлі құндылықтар жүйесі бар. Дәстүрлі құндылықтар дәстүрлі қоғаммен үндестікте – соның аясында қалыптасады, оның ішкі тұрақтылығына қызмет етеді және сол қоғам арқылы сақталады. Дәстүрлі құндылықтарды қалыптастыруға қоғамның бірнеше буыны атсалысып, оларды қолдау және қолдану арқылы тұрақтандырады.

Дін мен руханият дәстүрлі қоғамдарда орталық рөл атқарады, күнделікті өмірге, моральдық кодекстерге және әлеуметтік тәжірибеге әсер етеді. Дәстүрлі қоғам маңызды кезеңдерді белгілейді, ортақ қауымдастық сезімін қалыптастырады және мәдени сабақтастықты нығайтады. Дәстүрлі өнер түрлері, фольклор және қолөнер бұл қоғамдардың байлығын одан әрі арттыра отырып, тарихи әңгімелер

мен ұрпақтар арқылы берілетін дағдыларды сақтайды. Өнер, фольклор және қолөнер — қауымдастықтың шығармашылық өрнектерін қамтитын дәстүрлі қоғамдардың маңызды құрамдас бөліктері. Дәстүрлі өнер түрлері, мейлі би, музыка немесе бейнелеу өнері болсын, халықтың ұжымдық рухы мен тарихи әңгімелерін қамтиды. Ауызша дәстүр арқылы жалғасып келе жатқан халық ауыз әдебиеті мифтерді, аңыздарды, өнегелік тағылымдарды сақтай отырып, мәдениетті байытады. Ұрпақтар сабақтастығы, олардың арасында қарама-қарсы себеп-салдарлардың болмауы, сан ғасырлық мәдени құндылықтарды ардақ тұтып, рухани-имандық қасиеттерді қастерлеу Дәстүрлі қоғамның жағымды қырлары болып табылады. Кейде Дәстүрлі қоғамдағы қатаң ұжымдық сана жеке адамның шығармашылығы мен бостандығын жете бағаламаушылыққа, өз мәдениетінің жосындары мен қалып қағидаларын өзге мәдени орта мен қоғамның ықпалынан қорғаштап бағатын томаға-тұйықтыққа алып келеді. Дәстүрлі қоғам қазіргі бүкіл әлемдік жаһандану жағдайында, әмбебап құндылықтардың, қарым-қатынас пішімдерінің, техника мен технологиялардың өрістеп, қанат жаюына орай өзінің томаға тұйықтығын жоғалта бастады.

Тамыры тереңде жатқан әдет-ғұрыптармен, отбасылық байланыстармен және мәдени сабақтастықпен сипатталатын дәстүрлі қоғамдар адамзат өркениетінің негіздеріне шолу жасайды. Тұрақтылық пен бірегейлік сезімін қамтамасыз ете отырып, бұл қоғамдар тез өзгертін әлемге бейімделу қиындықтарымен де күреседі. Дәстүрлі қоғамдардың динамикасын түсіну мәдени эволюцияның күрделілігін және сақтау мен прогресс арасындағы нәзік тепе-теңдікті бағалау үшін өте маңызды.

«Тұран» университетінің студенті Жексенбай Дильназ Жанатқызы

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.